

פנינים מתורת רבינו הגאון
רבי רב הבדח
קרק שליט"א
עידה"ק טבריה ת"ו

מטות

נקם נקמת בני ישראל מאת המדינים אחר תאסף אל עמך

בפרשה אנו רואים את מעשה 'מלחמת מדיין', בו מצווה הקב"ה להלחם במדיין, ולאחמ"כ תאסף אל עמך, ואנו מוצאים עוד את מעשה דבני גד ובני ראובן, ויש לומר ולבאר את שייכות שני פרשיות אלו 'מלחמת מדיין' ותנאי בני גד ובני ראובן' להדדי.

דהנה מצינו בחז"ל (ברש"י כאן ובספרי, ותנחומא), שאף על פי שמשה רבנו שמע שמיתתו תלויה במלחמת מדיין, עשה זאת בשמחה ולא איחר. ובמדרש מוסיף עוד, שאילו היה רוצה משה לחיות כמה שנים היה חי, שהרי תלה הכתוב מיתתו במדיין, ומ"מ משה לא התעכב ומיד אמר "החלצו מאתכם אנשים לצבא".

כמו"כ במעשה דבני גד ובני ראובן אילו היה רוצה משה לכללם בנחלת ארץ ישראל היה עושה זאת לאלתר, ואז היתה מתגשמת משאלת ליבו להיות קבור בארץ ישראל, אף כי לא בחיי חיותו, לכהפ"ח יזכה לכך אחר פטירתו, אמנם משה רבינו מרגיש, שאין זה נכלל בהציווי שנצטווה מאת הקב"ה על חלוקת הארץ, ומוותר על רצונו הפרטי, לזכות להקבר בארץ ישראל, ועורך אתם תנאי כפול וכו', אבל כארץ ישראל אין זה נחשב.

מסעי

והתנחלתם את הארץ בגורל

ולבאר מדוע הוצרכה חלוקת הארץ להיעשות באופן של גורל דייקא, וכבר נתקשו במפרשים (יעויין כלי יקר ועוד)

מדוע בא ציווי זה דווקא אחרי הציווי של "ואבדתם את פסיליהם".

ויש לומר, דחלק מעקירת עבודה זרה ע"י משה רבינו בא ציווי זה של "והתנחלתם בגורל", דהיינו הארץ הקדושה והמובטחת, מתחלקת באופן של אמונה בחוש ע"י 'גורל', בכדי להחדיר בלבבות בני"א אמונה, כי כל פרט ופרט מגיע בהשגחה פרטית מלמעלה.

ואמונה זו שהושרשה ע"י משרע"ה, ביקש אותו רשע 'המן האגגי' לעקור ע"י שהפיל פור הוא הגורל, להראות שאין כל השגחה פרטית ואפשר לאבד את עם ישראל מן העולם ע"י 'גורל', ובתחילה היה נראה שכביכול עולה ח"ו בידו, שהרי עלה בגורל ז' אדר, פטירת משרע"ה, והיה בידו סימן כביכול, שאכן משרע"ה נפטר מן העולם, ואפשר כבר לעקור אמונה בהשגחה פרטית זו.

וע"ז באים חז"ל ואומרים (מגילה י"ג ע"ב) "ולא היה יודע שבשבעה באדר מת, ובשבעה באדר נולד", דהיינו משרע"ה לא מת, והאמונה שהשריש בלב בני"א עונדה חזקה ואיתנה, והמן לא יוכל לכלות את בני"א.

ואפשר להוסיף, בדרך רמז דזה הדימיון בין פורים ליוה"כ כמושג"ת בזוה"ק, (תקוני זהר נ"ז, ב). דביום הכיפורים בעיצומו של יום לוקחים שני שעירים שבהם טמונים כל הכפרה של עם ישראל, ומטילים גורל, להורות על אותה השגחה פרטית כנ"ל, שאותה השגחה המן וכל צוררי ישראל, לא יוכלו לבטלה מעתה ועד עולם. וגם כפרתם של ישראל עתה ביום הקדוש, תלויה בהשגחה פרטית

עופתו כהו לנאמנים

פניני משא ומתן עם רבינו

נחלתן מנחלת אבותינו

ירושה בשררה בתפקידים תורניים

דנו קמיה רבינו, בעת אשר נתפשט ביחוד בעת האחרונה, שראשי ישיבות ליטא, מורישים לבניהם את ראשות הישיבה, אפי" שפעמים אין הבן ראוי להכנס לנעלי אביו, מעדיף אותו הבן לילך 'יחף', ובלבד שיקראוהו 'ראש הישיבה', ונסתפקו הנוכחים אי מדין תורה יש לתת להבן הירושה גם כשנראה כלפי חוץ שאינו ראוי לכך.

ואמר רבינו דהנה כבר ידוע, דיוק לשון הרמב"ם בהל' מלכים (פ"א ה"ה) שכותב וז"ל: שהמלכות ירושה היא שנאמר (דברים י"ז, כ), "הוא ובניו

המשך בעמוד הבא

ותחללה", וברש"י שם מביא לדברי המכילתא "אין מן הדין שינוף המקצר על המאריך".

דהיינו המזבח הוא נקרא 'מאריך', שמאריך שנותיו של אדם, וברזל הוא מקצר שנותיו של אדם, יוצא איפה שהכהן גדול המשרת בבית ה' הוא זה שמופקד על אותו 'מאריך', שיאריך ימיהם של ישראל, וממילא תולים בו קצת מן האשמה, כשקורה כזה אסון של הריגה בשוגג, שהרי אותו 'מאריך' שהוא מופקד על עבודתו היה אמרו למנוע תקלה זו.

מלמעלה כעת איזה מן השעירים ישאר בביהמ"ק לקרבן, ומי יצא לעזאזל.

פי בעיר מקלטו ישב עד מות הכהן הגדול

וצריך להבין מדוע תולים אנו, את ישיבת 'ערי המקלט' במות הכהן גדול, ומה שייכותו לאותו רוצח בשוגג.

ויש לבאר עפ"י הפסוק (שמות כ, כא) "ואם מזבח אבנים תעשה לי לא תבנה אתהן גזית כי חרבך הנפת עליה

צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידיהם

סיפר מזכה הרבים אהובו של רבינו, ה"ה הרה"ג ר' אברהם גבאי שליט"א מעיה"ת 'חדרה', שפעם אחת באחד מן הבריתות של יוצ"ח בעיר 'חדרה', בא רבינו לברית וכיבדו את רבינו באמירת הברכות, ומחמת שנשכח מהם להביא גביע, נטלו כוס זכוכית מהאולם, ובה רצו לברך הברכות, אמנם רבינו תיכף שראה את הכוס אמר "איני יכול לברך בכוס זו מחמת שאינה טבולה", (והוסיף הרה"ג ר' אברהם שליט"א, להוציא מלבם של צדוקים ולצערנו הרב אף כאלו המתיימרים לקרוא עצמם 'בני תורה', שאינם יכולים להאמין מה שלא רואים בעיניהם, הרי שמעשה זה צולם בוידאו מתחילתו עד סופו), והרה"ג ר' אברהם אמר לרבינו שפלא הוא שהכוס אינה טבולה, דהלא מכיר את בעלי האולם, ובפרט את המושגים, שידוע למדקדק גדול בענייני כשרות, והיאך יצאה שגגה כזו מתחת ידו, אולם רבינו חזר ואמר "הכוס אינה טבולה", ואיני יכול לברך.

דעת
הכמה ומוסד

ולאתר קראו למשגיח ושאלו אותו על הכוס, ונכנס למטבח האולם לבדוק את העניין, ומיד חזר ואמר אוי, אוי, אתמול נערך כאן אירוע, וכטוב לב המוזמנים ביין ובשיכר, התחילו שוברים צלחות וכוסות, זה על ראשו של זה, עד שלא נותרו לפליטה כי אם כמה כוסות זכוכית בודדות, ותיכף על הבוקר נסע מנהל האולם ורכש כמות גדולה של כוסות חדשות, וכוס זו חדשה היא ועדיין לא טבולה.

(א.ה. כמדומה שהבאנו מעשה זה כבר בעבר, שפעם אחת ליוונו במוצש"ק, בשעה מאוחרת, את רבינו לפדיון הבן, והגישו לפניו גביע ואמר לנו רבינו בלחש, להביא כוס אחרת מחמת דכוס זו אינה טבולה, ולאחר מכן רצה רבינו לומר קדיש, וחשש מחמת שבעלת הבית היתה מסורתית, וראשה היה פרוע, ע"כ ביקש רבינו לעמוד בסמיכות לקיר, אמנם לאחר מכן היה לו חשש, שמא בעלת הבית הבינה מדוע סובב פניו אל הקיר, ואולי גרם לה איזה סרך של חלישות הדעת, שלח לקרוא לה, ואמר לה בזה"ל: האם בית זה הוא שלכם, אני חש כאן קדושה מיוחדת).

לע"נ היקר באדם אשר מסר נפשו להצלת עם ישראל הר"ר יהודה בן כמונה אליה זצ"ל גלב"ע כ"ח שבט התש"פ - נדבת בתו החשובה גב' פישר שתחי'

נדבת ידידנו הנעלה מקורבו של רבינו, ואשר עומד לימינו בכל עת, עו"ד הר"ר גלעד משאט שיחי' לע"נ אביו היקר והנעלה כמו"ר יעקב ב"ר

יהודה משאט זצ"ל גלב"ע במוצש"ק אור לכ"ג תשרי תשפ"א

שפה לנאמנים - המשך

בקרב ישראל", ולא המלכות לבד, אלא כל השררות וכל המינויים שבישראל ירושה לבניו, עכ"ל הרי שבכל השררות יש דין ירושה.

ובאמת מצינו בגמ' (הוריות י"א ע"א) חילוקי דינים, בין ירושת המלכות, לירושת כה"ג, דבמלכות אין הבן היורש צריך משיחה, כמו במינוי מלך חדש, משא"כ בנו של כה"ג, בעי משיחה, בשמן המשחה.

ולכאורה הטעם הוא, דחלוקים ביסודם מלך, מכה"ג, ד'מלך' כל מהותו היא שררה בלבד, ומינוי על הציבור, ועל כן מכח ירושה זו בלבד נתמנה הבן למלך, משא"כ ככהן גדול, שהמינוי אינו שררה בלבד כי אם בעינן "גדלהו משל אחיו" דהיינו דבעי להיות ראוי מצד עצמו, שיהא ראוי ושלם ברוחו ובתורתו, ולזה לא מהניא ירושה, כי בעינן גם שהוא יהא ראוי, לכן צריך להוסיף גם מעשה בגופו, ולמושחו בשמן המשחה.

(ועפ"ז מבואר גם הטעם אמאי מלך שירד מגדלותו, נהפך להיות כאחד האדם, ומהני להביא לכפרתו "כשבה" וכו', ולא טעון כפרה וקרבת כמלך, משא"כ כה"ג שירד מגדלותו, נשאר בדינים של כה"ג, שהרי הוא שייך לכהונתו גם מצד עצמו, וזה עדיין קיימא, ודו"ק).

ולפי"ז בנידון דידן, לכאורה אין ירושה, כי על החלק הרוחני בלבד, לא מצינו ירושה, וראש ישיבה' וכדו' הוי רק שררה מצד רוחניותו וגדלותו בתורה, וע"ז לא מצאנו ירושה, כמושנ"ת דלזה בעינן משיחה לבן כה"ג. (משא"כ 'מרא דאתרא', שכל ענייני העיר נחתכים על פיו, הוי אחראי גם על העניינים הנקראים "טכניים", ודו"ק).

אמנם הוסיף רבינו דלכאורה יש לחלק, דבכה"ג הוי שלוחא דציבורא, בדבר שמחוייבים בזה כל הציבור, ומשו"ה אין ירושה בעניין הרוחני, משא"כ כאן ליכא חיוב בעצם המינוי, ואין מן החיוב שיהיה מינוי כזה כלל, ואם כן שררתו, הוי כמתנה שנתנו לו, אפי' שהיא בעצם 'דבר רוחני', וא"כ שייך בזה ירושה, אבל היות ואין ראייה ברורה לזה, א"א לחייבם, לתת המינוי לבנו, ויש לדון בזה.

הודעה חשובה: עקב העלוות הגבוהה של הדפסת הגיליון השבועי שאלפים כבר נאותים לאורו, נבקש את כל מי שדבר ד' יקר לליבו לתת מנדבת לבו, כדי שנוכל להמשיך בעבודת הקודש, ניתן לתרום גם דרך 'נדרים פלוס'.

הדפסת העלון לע"נ רבני טבריא:

רבה הראשי של טבריא, הצדיק החכם רבי חיים בן רבי יצחק סמאנא זצ"ל
רבה הראשי של טבריא, הצדיק החכם רבי יעקב חי בן רבי ברוך זריהן זצ"ל
מייסד ת"ת ביבאס, הצדיק החכם רבי רפאל ביבאס זצ"ל

